

Osoko bilkura

Donostian, 2018ko azaroaren 23an.

Batzar-agiria

Urrutia, Andres, euskaltzainburua,
Kintana, Xabier, idazkaria,
Aleman, Sagrario, diruzaina,
Arejita, Adolfo, Iker sailburua,
Coyos, Jean-Baptiste, Jagon sailburua,
Azkarate, Miren,
González de Viñaspre, Roberto,
Kaltzakorta, Jabier,
Peillen, Txomin,
Sagarna, Andoni,
Toledo, Ana,
Uribarren, Patxi,
Urkia, Miriam,
Zabaleta, Patxi eta
Zalbide, Mikel.

Osa, Erramun,
zegozkion gaietan.

Ezin etorria adierazi dutenak: Aurelia Arkotxa, Patxi Goenaga, Andres Iñigo, Jose Irazu “B. Atxaga”, Beñat Oihartzabal, Miren Lourdes Oñederra, Patxi Salaberri eta Xarles Videgain.

Ahalak: Aurelia Arkotxak ahala Sagrario Alemani; Miren Azkaratek ahala Miriam Urkiari (11:30etik aurrera eta

iritsi bitartean); Patxi Goenagak ahala Miren Azkarateri; Andres Iñigok ahala Sagrario Alemani; Jose Irazu “B. Atxaga”k ahala Andres Urrutiari; Jabier Kaltzakortak ahala Andres Urrutiari (iritsi bitartean); Beñat Oihartzabalek ahala Miren Azkarateri; Miren Lourdes Oñederrak ahala Miren Azkarateri; Patxi Salaberrik ahala Andres Urrutiari.

Batzarra, 2018ko azaroaren 23an, osatiralean, egin da Donostian, Luis Villasanten Euskararen Ikergunean.

A. Urrutia euskaltzainburuak euskaltzain guztiak agurtu eta etorririko zerrenda eta ahalak irakurri ditu. Quoruma badela egiaztatu ondoren, azaroko Osoko bilkurari hasiera eman zaio.

Hasteko E. Osa idazkariordeak osoko eta ageriko bilkurei buruzko argibideak eman ditu.

1. Osoko bilkurako (2018-10-26) bilera-agiria onartzea, hala erabakiko balitz

Oharrik ez da jaso. A. Urrutia euskaltzainburuak ahoz oharren bat egin nahi den galdetu du; P. Zabaleta euskaltzainak, 2. orrialdean, “Ondorioz,

ez dagokio berari Euskal Herriko labar-arteaz aztertzea” dioten tokian, esandakoa argiago islatzeko, xehetasun bat gehitzeko (“...berari labar-artearen lexikoa aztertzea”) proposatu du.

Osoko bilkurak eginiko iruzkina onartu du. Bestelako oharren bat dagoen galde-tuta, ez du inork halakorik egin. Ondorioz, 2018ko urriaren 26ko bilera-agiria onartu da.

2. Exonomastika: *Rosetta harria / Rosettako harria*. Aurkeztu eta erabaki

Gaia aurkezteko, X. Kintana Exonomastika batzordearen buruak hartu du hitza. Gogorarazi duenez, aurreko Osoko bilkuran «Rosetta harria» edo «Rosettako harria» behar duen erabaki gabe laga zen. Era berean, datu gehiago biltzeko eta aztertzeko eskaria egin zitzaion Exonomastika batzordeari. Horrela, izenaren jatorriari, beste 45 hizkuntzatatiko izendapenei eta euskarazko izendapenari buruzko askotariko datuak eman ditu. Datuak kontuan hartuta, izendapenik erabiliena eta zabalduena «Rosetta harria» da. Horrela, Osoko bilkurak «Rosetta harria» izendapena hobestea erabaki du.

3. “Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak” batzorde ahaldundua- ren oharrak (X). Jasotako oharrak aztertu eta erabaki

Urriko bileran proposatu zen zerrendari egindako oharrak direla eta, *bokata*² sarrera berria onartu da, ‘ogitartekoa’ adierakoa; *elementu* sarreran 1. adierako adibidea eta 5. eta 7. adierak onartu dira; *hosto* eta *zuzentarau* sarreretan urriko proposamenak onartzea berretsi da; *zarata* sarreran (*soinu* aztertzean proposatua) “ik. soinu” gehitu da; *erregelamendu* sarreran bigarren adiera jasotzea onartu da; eta *transposizio* sarrerako adiera berria moldatzea eskatu da bileran (“Europar Batasuneko estatu kideek beren legedian zuzentarau bat sartzea” zioen lekuan “Europar Batasuneko estatu kideek beren legedia Europako zuzentarau baten arabera egokitzea.”), eta hala onartu da.

Forma berrien zerrendan, *goi-indize* bere horretan onartu da, baina *azpiindize* forma arautua aldatzea (*azpi-indize* gisa jasoz) eskatu eta onartu da. Bestalde, *galleta / gaileta*², ‘jakia’ adierakoaren grafia erabakitzekeo desadostasuna ikusita, batetik *gaileta*¹ ‘lixiba’ adierakoa dagoelako, baina ‘jakia’ adierakoak EBERen arabera *-ll-* beharko lukeelako, botoetara eraman da. *Gaileta*² onartu da *-il-* 9 botorekin, *-ll-* 7rekin eta 6 boto zurirekin.

Azken multzoan, lantaldeak erabaki gabe utzitako formak aztertu eta erabaki dira. *diru(-)laguntza* forma arautua aldatzeko eskaerak jaso dira herri-erakundeetatik eta, datuak aztertu ondoren, araua aldatzea erabaki da botoetara joz berriz ere: lotuta 10 boto, marratxoz 1 eta zortzi boto zuri. Beraz, *dirulaguntza* egitea erabaki da. *glasatu/glazatu* auzian *glasatu* onartu da, datuak aztertuta. *ponposo/ponpoxo* auzian bi sarrera egitea erabaki da, eta *ponpoxo* sarreran bi adiera bereiztea: 1 ‘arranditsua’, 2 adiera positiboa, ona adierazten duena. Urtarrileko bilerara eramango da proposamena. *senda-agiri/sendagiri* (eta, hedaduraz, *gaixo(-)agiri/gaixoagiri*) auzian osasun arloko datuak biltzeko eskatu du Osoko bilkurak. Urtarrileko bilerara eramango da kontua berriro. *Prokariota/prokarioto* eta *eukariota/eukarioto* kasuetan ere, araua aldatzea onartu da, erabiltzaileek *prokarioto* eta *eukarioto* bakarrik darabiltelako; aspaldi eskatua zioten Euskaltzaindiari araua aldatzeko. *Arean-arean* azpizarrez ezabatzea erabaki da, irakurketa oker baten ondorioz jaso baitzen hiztegia, dirudienez. *Mangle* eta *mangladi*, biak jasotzea onartu da (eskaera hau iritsi zen *mangladi* definitzeko *mangle* behar zelako, erabilera urrikoa izanda ere). Azkenik, *autogestionatu* eta, honekin batera, *gestionatu* ere hiztegia jasotzea onartu da, *gestio* ‘kudeaketa’ (1. adieran) eta *gestionatu* ‘kudeatu’ gisa definituz.

4. “Euskaltzaindiaren Hiztegia. Adierak eta adibideak” batzorde ahaldunduen oharrak (XI). Aurkeztu

Zerrenda berria aurkeztu du batzorde ahaldunduko idazkariak, lau ohargilek (M. Azkarate, A. Iñigo, X. Videgain eta P. Zabaleta euskaltzain osoek) egindako oharrak eta egitasmoko kideek emandako erantzun arrazoituak biltzen dituen. Oharrak egiteko epea zabaldu da, urtarilaren 14a arte.

5. Euskaltzaindiaren 2019ko egutegia aurkeztu

Zuzendaritzak jasotako oharrak kontuan hartuz paraturiko Euskaltzaindiaren 2019ko egutegi proposamena aurkeztu du E. Osa idazkariordeak. Aldaketa txiki bat egitea erabaki da. Horrela, apirilean ez da Osoko bilkurarik egingo eta maiatzaren 4an Osoko eta Ageriko bilkurak egingo dira (Agerikoan R. González de Viñaspre euskaltzainaren sarrera hitzaldia egingo da, Trebiñun). Ondorioz, Euskaltzaindiaren 2019. urteko behin betiko egutegia osaturik gelditu da.

6. Esku artekoak

6.1. Xalbador Garmendia hizkuntzalari eta euskaltzain urgazlearen heriotzaren berri. X. Garmendia euskaltzain urgazlea 2018ko azaroaren 14an hil da. Zaldibian (Gipuzkoa) jaio zen 1932ko irailaren 20an. Teologian lizentziaduna (Erromako Unibertsitatea), *Egin* egunkariko euskara arduradun izatetik erretiroa hartuta zegoen. Euskal Herriko Ikastolen Konfederazioko testu zuzentzailea izan zen Garmendia, eta euskaltzain urgazle izendatu zuen Euskaltzaindiak 1965ean. 1968ko Arantzazuko biltzarrean euskara batuaren deklinabideari buruzko txostena aurkeztu zuen. Hilberri txostena nork irakurriko duen hurrengo Zuzendaritzan aztertuko da.

6.2. Euskaltzaindiaren eta Bizkaisida Elkartearen arteko lankidetzahitzarmena. Euskaltzaindiak eta Bizkaisidak GIB/HIESaren eremuan erabiltzen den euskal terminologia gaurkotu eta gomendatzeko elkarlan akordioa sinatu dute, 2018ko azaroaren 9an. Euskaltzaindiak euskal errealitate sozialera hurbiltzeko duen konpromisoan kokatzen da akordioa, eta baita Bizkaisidak hizkuntzaren eremuan GIBak atxikia duen estigmaren kontrako lanean ere.

6.3. Nafarroako ordezkariari laguntzeko, ordezkariordea izendatzeko proposamena. A. Iñigo Nafarroako ordezkariari ordezkariaren zereginetan laguntzeko, Zuzendaritzak Paskual Rekalde izendatzea erabaki zuen, 2018ko azaroaren 21ean eginiko bilkuran. Horretarako, lehenago Gipuzkoan eta Araban izan diren aurrekariak gogorarazi ditu A. Urrutia euskaltzainburuak. Horrela, Osoko bilkurak eginiko proposamena berrestea erabaki du.

6.4. Euskararen Nafar Kontseiluan Euskaltzaindiaren ordezkaritzea. Orain arte S. Aleman euskaltzain osoa kide izan da, eta bere ordezkoa A. Iñigo Nafarroako ordezkaria. Nolanahi ere, A. Iñigok Onomastika lanak egiten jardun du Euskararen Nafar Kontseiluan. Horrela, Zuzendaritzak S. Alemanen ordezkoa P. Rekalde euskaltzain urgazle eta Onomastika batzordeko kidea izendatzea erabaki du, 2018ko azaroaren 21ean eginiko Zuzendaritzan. Osoko bilkurak eginiko proposamena berrestea erabaki du.

6.5. Lauaxeta saria. Bizkaiko Foru Aldundiak Euskaltzaindiari Ohorezko Lauaxeta Saria ematea erabaki du, sortuz geroztik egin duen lana eta ekarpena azpimarratzeko. Aitormena abenduaren 3an jasoko du Euskaltzaindiak Bizkaiko Foru Aldundian.

6.6. Idazkaritza-teknikaria. Begoña Amundarainek errelebo kontratua hartzearen ondorioz, idazkaritza zereginetan laguntzeko asmoz, lanpostua hornitzeko deialdi publikoa egitea erabaki zuen Zuzendaritzak. Deialdira aurkeztutakoen curriculumak eta eginiko elkarrizketak burutu ondoren, Zuzendaritzak aipatu lanpostua hornitzeko Manu Gañan aukeratzea erabaki zuen. Manuk ibilbide luzea du euskalgintzako elkarte eta erakundeetan, itzulpengintzan, bai eta euskararekin lotura duten zerbitzuen kudeaketan.

6.7. Gaur banatuko den liburua. B. Atxagak zuzentzen duen *Erlea* aldizkariaren 12. zenbakia banatuko da.

6.8. Hurrengo bilkurak

Abenduan Osoko bilkurarik ez dela eginen gogorarazi da.

Euskaltzaindiaren Mendeurrena: 2019ko urtarrilaren 17an eta 18an “Hizkuntza gutxiagotuak jagon, euskaraz bizi. XXIII. Jagon jardunaldia” egingo da Iruñean, Baluartean. Egitaraua eskuratuko zaie euskaltzainei eta joan nahi duten euskaltzainei ostatua eskainiko zaie, 16tik 18ra arte. Idazkariordeak euskaltzainei xehetasunak igorriko dizkie.

Urtarrilaren 25ean, 10:00etatik aurrera, Osoko bilkura egingo da Donostian, Gipuzkoako Foru Aldundian.

Urtarrilaren 25ean, 12:30ean, 2018an hil diren euskaltzainak gogorarazteko Ageriko bilkura egingo da Donostian, Gipuzkoako Foru Aldundian.

7. Azken ordukoak

Ez da egon.

Eta beste aztergairik ez dela, 13:45 direnean Osoko bilkura bukatutzat eman da.

Euskaltzainburua,

Andres Urrutia

Idazkaria,

Xabier Kintana

Ageriko bilkura

Donostian, Luis Villasante Euskararen Ikergunean,
2018ko azaroaren 23an.
Batzar-agiria.

Donostian, Euskaltzaindiko Luis Villasante Euskararen Ikergunean, 16:30ean, Euskaltzaindiak Ageriko bilkura egin du, 2015etik 2018ra bitartean izendaturiko euskaltzain urgazle eta ohorezkoei ikurra eta diploma emateko.

Bildu direnak:

Euskaltzain osoak: Andres Urrutia euskaltzainburua, Xabier Kintana idazkaria, Sagrario Aleman diruzaina, Adolfo Arejita Iker sailburua, Jean-Baptiste "Battittu" Coyos Jagon sailburua, Miren Azkarate, Roberto González de Viñaspre, Andres Iñigo, Jabier Kaltzakorta, Miren Lourdes Oñederra, Txomin Peillen, Andoni Sargarna, Ana Toledo, Patxi Uribarren, Miriam Urkia, Patxi Zabaleta eta Mikel Zalbide.

Euskaltzain ohorezkoak: Antonio Campos, Joan Mari Iriondo, Koldo Artola, Luis Baraiazarra eta Gorka Aulestia.

Euskaltzain urgazleak: Sebastian Gartzia, Felix Mugurutza, Paskual Rekalde, Antton Aranburu, Mikel Gorrotxategi eta Pilartxo Etxebarria.

Erramun Osa euskaltzain urgazlea eta idazkariordea, Iñaki Mendizabal Komunikazio eta Irudi arduraduna eta Ibon Usarralde Egitasmoen bateragilea.

Euskaltzaindiko langileak: Lutxi Alberdi eta Maixa Goikoetxea.

Gaur ikurra eta diploma jasoko dituzten ohorezko euskaltzainen eta urgazleen hainbat senide eta lagun.

Gaurko ekitaldian zein ondoko egunetan ikurra eta diplomak jaso dituzten euskaltzainen zerrenda:

Diploma jaso duten euskaltzain urgazleak (2015-2018): Jon Aizpurua, Irene Arrarats, Rikardo Arregi, Ainhoa Arregi, Asier Bidart, Agurtzane Elordui, Roberto González de Viñaspre, Karmele Jaio, Maite Lakar, Gotzon Lobera, Céline Mounole, Xabier Peritz 'Euzkitze', Patxi Petrirena, Patxi Salaberri Muñoa, Allande Socarros, Luis Mari Zaldua, Josu Pikabea, Andres Alberdi, Amaia Apalauza, Xabier Erize, Iñaki Martínez de Luna, Rosa Ramos, Castillo Suárez eta Blanca Urgell.

Diploma jaso duten ohorezko euskaltzainak: Jose Antonio Aduriz, Martzel Andrinua, Txaro Arteaga, Maria Jose Azurmendi, Miren Jone Azurza, Henri Duhau Lafourcade, Izaskun Gastesi, Abel Muniategi, Jose Mari Rementeria, Julen Urkiza, Arantxa Urretabizkaia, Pello Zabala, Auxtin Zamora, Txomin Solabarrieta, Sabin Salaberri eta Manex Pagola¹ (+).

Gaur, diploma eta Akademiaren ikurra jaso dituzte 2015 eta 2018 artean euskaltzain urgazle edo ohorezko izendatutakoek. Guztira 16 ohorezko eta 24 urgazle izan dira deituak bertara; gehienak hurbildu dira Luis Villasante Euskararen Ikergunera. Ekitaldia hasi da Ane Ibarra eta Nerea Aizpurua biolin eta txeloa jotzen duten musikarien euskal kanta ezagun batekin.

Ondoren, Erramun Osa idazkariordeak ekitaldiaren zertarakoa eta nondik norakoak azaldu ditu. Segidan, ekitaldira hurreratu diren eta ikurra eta diploma jasoko dituzten euskaltzain urgazleen izenak eta soslai laburrak irakurri ditu, bai eta eskuratuko zaien diplomaren testua ere "Euskaltzaindiak euskararen alde orain arte egin dituen lanen esker-erakutsiz eta gerokoen pizgarri, urgazletzat hartu du". Urgazle berrien curriculum laburrak irakurri ahala, ekitaldian diren euskaltzain oso eta emerituek, txandaka, ikurra eta diploma banatu dituzte.

Horren ondoren, ohorezko euskaltzain txanda iritsi da. Bakoitzaren soslai laburrak irakurri eta urgazleekin egin den eran, diplomak dioena irakurri "Euskaltzaindiak euskararen aldeko haren merezimendu bikainak aitortuz, euskaltzain ohorezko izendatu du- eta ikurra eta diploma eskuetaratu dizkiete euskaltzain osoek eta emerituek. Ezaugarriak jaso ahala, ohorezko euskaltzain berriek esker

¹Euskaltzaindiak ohorezko euskaltzain berriak izendatu zituen Bilbon, egoitzan, 2018ko apirilaren 27an eginiko Osoko bilkuran. Manex Pagola ohorezko euskaltzaina 2018ko ekainaren 7an hil zen. Ondorioz, azaroaren 23ko ekitaldian ez zen egon.

onoko hitzak izan dituzte eta euskararen eta euskal kulturaren alde lanean jarraitzeko engaiamendua aditzera eman dute.

Ekitaldiarekin amaitzeko, A. Urrutia euskaltzainburuak hartu du hitza. Ohorezkoentzat izan dira Andres Urrutia euskaltzainburuaren lehen hitzak: "Askotarikoak dira zuen eginak, hitzetan nahiz ekintzetan, euskalgintzaren esparruan. Horiek eskertu nahi ditu Euskaltzaindiak ekitaldi honekin eta, bide batez, zuen presentzia baliatu zor zaizuen ohorezko izate hori nabarmentzeko eta azpimarratzeko gizartearen aurrean".

Ondoren, urgazleei egin die berba A. Urrutiak, gogoratuz "ohorerako bainoago lanean jarraitzeko deia" dela jaso dutena. "Horretan ari gara azken urteotan, uste baitugu Euskaltzaindiak bere ateak ireki behar dizkiela euskararen arloan egunotan bizien dabilzan sektoreei. Hor ari zarete zuek ere, andrazko zein gizonezko, literaturan, kazetaritzan, zientzian, administrazioan, irakaskuntzan, ikerketan eta bestelakoetan. Hortxe eta Akademian ere nahi zaituzte Euskaltzaindiak, euskara eguneratu baten eskakizun eta premiei erantzun egokia emanez". "Akademiak badaki zer den lan hori eta berori barruratu nahi du -gehitu du euskaltzainburuak, aukera emanez belaunaldi berriei, parte har dezaten Euskaltzaindiaren zereginean. Euskaltzaindiak euskaltzain urgazleak aintzat hartu, lanean jarri eta baliatu behar ditu".

Gauzak horrela, ekitaldia Ane Ibarra eta Nerea Aizpurua musikarien beste pieza batekin eman da bukatutzat 18:30ean.

Euskaltzainburua,
Andres Urrutia

Idazkaria,
Xabier Kintana